Notatki do ćwiczeń

Andrzej Więckowski 28 maja 2019

Spis treści

1	Brakety	2
2	Operatory	2
3	(Anty-)komutator	3
4	Kwantowanie kanoniczne	3
5	Zasada nieoznaczoności	3
6	Zmiana bazy—transformacje	3
7	Reprezentacja położeniowa	4
8	Równanie Schrödingera	5
9	Ewolucja obserwabli	5
10	Podstawowe zadania: studnia, tunelowanie,	5
11	Kwantowy oscylator harmoniczny	6
12	Moment pędu, spin	8
Do	Dodatki	
A	Iloczyn skalarny, delta Kronecera, iloczyn wektorowy, symbol Leviego-Civity	8
В	Teoria dystrybucii, delta Diraca	9

1 Brakety

bra:
$$|\psi\rangle = \begin{pmatrix} \psi_1 \\ \psi_2 \\ \psi_3 \\ \vdots \end{pmatrix} = \sum_i \psi_i |i\rangle$$
, baza $\{|i\rangle\}$: **ortonormalna:** $\langle i|j\rangle = \delta_{ij}$, **zupełna:** $\sum_i |i\rangle\langle i| = \mathbb{1}$; (1)

$$ket: \langle \psi | = (\psi_1^* \quad \psi_2^* \quad \psi_3^* \quad \dots) = \sum_i \psi_i^* \langle i |;$$
 (2)

$$\langle \psi | \phi \rangle = (\psi_1^* \quad \psi_2^* \quad \psi_3^* \quad \dots) \begin{pmatrix} \phi_1 \\ \phi_2 \\ \phi_3 \\ \vdots \end{pmatrix} = \left(\sum_i \psi_i^* \langle i | \right) \left(\sum_j \phi_j | j \rangle \right) = \sum_{ij} \psi_i^* \phi_i \delta_{ij} = \sum_i \psi_i^* \phi_i \quad (3)$$

$$|\psi\rangle\langle\phi| = \begin{pmatrix} \psi_{1} \\ \psi_{2} \\ \psi_{3} \\ \vdots \end{pmatrix} (\phi_{1}^{*} \phi_{2}^{*} \phi_{3}^{*} \dots) = \begin{pmatrix} \psi_{1} \phi_{1}^{*} & \psi_{1} \phi_{2}^{*} & \psi_{1} \phi_{3}^{*} & \dots \\ \psi_{2} \phi_{1}^{*} & \psi_{2} \phi_{2}^{*} & \psi_{2} \phi_{3}^{*} & \dots \\ \psi_{3} \phi_{1}^{*} & \psi_{3} \phi_{2}^{*} & \psi_{3} \phi_{3}^{*} & \dots \\ \vdots & \vdots & \vdots & \ddots \end{pmatrix} = \sum_{nm} \psi_{n} \phi_{m}^{*} |n\rangle\langle m|$$
(4)

2 Operatory

Element macierzowy operatora:

$$A_{nm} = \langle n | \hat{A} | m \rangle \tag{5}$$

Operator w bazie $\{|n\rangle\}$:

$$\hat{A} = \sum_{nm} \langle n|A|m \rangle |n \rangle \langle m| = \sum_{nm} A_{nm} |n \rangle \langle m| = \begin{pmatrix} \langle 1|A|1 \rangle & \langle 1|A|2 \rangle & \langle 1|A|3 \rangle & \dots \\ \langle 2|A|1 \rangle & \langle 2|A|2 \rangle & \langle 2|A|3 \rangle & \dots \\ \langle 3|A|1 \rangle & \langle 3|A|2 \rangle & \langle 3|A|3 \rangle & \dots \\ \vdots & \vdots & \vdots & \ddots \end{pmatrix}$$

$$(6)$$

Działanie operatora na ket:

$$\hat{A}|\psi\rangle = \left(\sum_{nm} A_{nm}|n\rangle\langle m|\right) \left(\sum_{k} \psi_{k}|k\rangle\right) = \sum_{n} \underbrace{\sum_{m} A_{nm} \psi_{m}}_{(\hat{A}|\psi\rangle)_{n}} |m\rangle = |\psi'\rangle \tag{7}$$

Wartość oczekiwana w stanie $|\psi\rangle$:

$$\langle A \rangle_{\psi} = \langle A \rangle = \langle \psi | A | \psi \rangle = \sum_{nm} A_{nm} \langle \psi | n \rangle \langle m | \psi \rangle = \sum_{nm} \sum_{ij} A_{nm} \psi_i^* \delta_{in} \psi_j \delta_{mj} = \sum_{nm} \psi_n^* A_{nm} \psi_m$$
 (8)

Zagadnienie własne:

$$\hat{A}|a\rangle = a|a\rangle \tag{9}$$

Operator w bazie stanów własnych:

$$\hat{A} = \sum_{aa'} \langle a|\hat{A}|a'\rangle |a\rangle \langle a'| = \sum_{aa'} a\delta_{aa'} |a\rangle \langle a'| = \sum_{a} a|a\rangle \langle a|$$
(10)

3 (Anty-)komutator

Własności komutatora [A,B] = AB - BA and anty-komutatora $\{A,B\} = AB + BA$:

- 1. $[\alpha A + \beta B, C] = \alpha [A, C] + \beta [B, C]$, gdzie α, β to stałe;
- 2. $[A,B] = -[B,A], \{A,B\} = \{B,A\};$
- 3. [AB,C] = A[B,C] + [A,C]B;
- 4. $[AB,C] = A\{B,C\} \{A,C\}B$.

Uwaga do zadań z komutatorami: w pierwszej kolejności korzystamy z własności komutatorów! W drugim kroku (jeśli istnieje taka potrzeba) korzystamy z definicji operatorów czy definicji komutatora. W szczególnych przypadkach działamy komutatorem na funkcję próbną:

$$[A,B]\varphi(x,t) = (AB - BA)\varphi(x,t) \tag{11}$$

Kwantowanie kanoniczne

$$[\hat{x}_i, \hat{p}_j] = i\hbar \delta_{ij}, \quad [\hat{x}_i, \hat{x}_j] = [\hat{p}_i, \hat{p}_j] = 0;$$
 (12)

operator położenia:
$$\hat{x}_i = x_i$$
; (13)

operator pędu:
$$\hat{p}_i = -i\hbar \frac{\partial}{\partial x_i}$$
; (14)

5 Zasada nieoznaczoności

Dla hermitowskich operatorów: $A = A^{\dagger}, B = B^{\dagger} (\Delta A = \sqrt{(A - \langle A \rangle)^2})$:

$$\Delta A \Delta B \ge |\langle \frac{1}{2i}[A, B] \rangle|, \qquad \Delta x \Delta p \ge \frac{\hbar}{2};$$
 (15)

6 Zmiana bazy—transformacje

Dane są dwie zupełne, ortonormalne bazy $\{|i\rangle\}|_{i=1,2,3,\dots}$ oraz $\{|\widetilde{i}\rangle\}$ oraz transformacja unitarna U:

$$U|i\rangle = |\widetilde{i}\rangle, \quad U = \sum_{j} |\widetilde{j}\rangle\langle j|$$
 (16)

Elementy macierzowe U:

$$U_{ij} = \langle i | \left(\sum_{j'} |\widetilde{j}' \rangle \langle j'| \right) | j \rangle = \langle i | \widetilde{j} \rangle$$
(17)

Postać U w bazie $|i\rangle$

$$U = \sum_{ij} U_{ij} |i\rangle\langle j| = \sum_{ij} \langle i|\widetilde{j}\rangle|i\rangle\langle j| = \begin{pmatrix} \langle 1|\widetilde{1}\rangle & \langle 1|\widetilde{2}\rangle & \langle 1|\widetilde{3}\rangle & \dots \\ \langle 2|\widetilde{1}\rangle & \langle 2|\widetilde{2}\rangle & \langle 2|\widetilde{3}\rangle & \dots \\ \langle 3|\widetilde{1}\rangle & \langle 3|\widetilde{2}\rangle & \langle 3|\widetilde{3}\rangle & \dots \\ \vdots & \vdots & \vdots & \ddots \end{pmatrix}$$

$$(18)$$

Transformacja stanu $|\psi\rangle = \sum_i \psi_i |i\rangle$:

$$|\psi\rangle = \sum_{i} \underbrace{\left(\sum_{j} |\widetilde{j}\rangle\langle\widetilde{j}|\right)}_{\uparrow} \psi_{i}|i\rangle = \sum_{j} \sum_{i} \underbrace{\langle\widetilde{j}|i\rangle}_{U_{ji}^{\dagger}} \psi_{i}|\widetilde{j}\rangle = \sum_{j} \left(U^{\dagger}|\psi\rangle\right)_{j}|\widetilde{j}\rangle$$
(19)

Transformacja *U* jest unitarna i zachowuję normę $|\psi\rangle$:

$$UU^{\dagger} = \left(\sum_{i} |\widetilde{i}\rangle\langle i|\right) \left(\sum_{j} |j\rangle\langle \widetilde{j}|\right) = \sum_{ij} |\widetilde{i}\rangle\delta_{ij}\langle \widetilde{j}| = 1; \quad \langle \widetilde{\psi}|\widetilde{\psi}\rangle = \langle \psi|U^{\dagger}U|\psi\rangle = \langle \psi|\psi\rangle$$
 (20)

Transformacja operatora $A = \sum_{nm} A_{nm} |n\rangle \langle m|$:

$$A = \sum_{nm} A_{nm} \underbrace{\left(\sum_{i} |\widetilde{i}\rangle\langle\widetilde{i}|\right)}_{\mathbb{I}} |n\rangle\langle m| \underbrace{\left(\sum_{j} |\widetilde{j}\rangle\langle\widetilde{j}|\right)}_{\mathbb{I}} = \sum_{nmij} A_{nm} |\widetilde{i}\rangle\langle\widetilde{j}| \underbrace{\langle\widetilde{i}|n\rangle}_{U_{in}^{\dagger}} \underbrace{\langle m|\widetilde{j}\rangle}_{U_{mj}} = \sum_{ij} \underbrace{\left(\sum_{nm} U_{in}^{\dagger} A_{nm} U_{mj}\right)}_{(U^{\dagger}AU)_{ij}} |\widetilde{i}\rangle\langle\widetilde{j}|$$
(21)

7 Reprezentacja położeniowa

Zagadnienie własne operatora położenia:

$$\hat{x}|x\rangle = x|x\rangle \tag{22}$$

Elementy macierzowe operatora \hat{x} :

$$\hat{x}_{xy} = \langle x | \hat{x} | y \rangle = x \delta(x - y), \quad \hat{x}_{xy}^n = x^n \delta(x - y)$$
(23)

Stany $|x\rangle$ stanowią ortogonalną zupełną ciągłą bazę:

$$\int dx |x\rangle\langle x| = 1, \quad \langle x|y\rangle = \delta(x-y)$$
(24)

Funkcja falowa (definicja):

$$\psi(x) = \langle x | \psi \rangle \tag{25}$$

Iloczyn skalarny:

$$\langle \psi | \phi \rangle = \langle \psi | \underbrace{\left(\int dx | x \rangle \langle x | \right)}_{\mathbb{I}} | \phi \rangle = \int dx \langle \psi | x \rangle \langle x | \phi \rangle = \int dx \, \psi^*(x) \phi(x) \tag{26}$$

Działanie operatora $\hat{\mathcal{O}}$ na funkcję falową $\psi(x)$ —definicja:

$$\hat{\mathcal{O}}\psi(x) = \langle x | \hat{\mathcal{O}} | \psi \rangle = \langle x | \psi' \rangle = \psi'(x) \tag{27}$$

Elementy macierzowe operatora pędu \hat{p} w reprezentacji położeniowej:

$$\hat{p}_{xy} = \langle x | \hat{p} | y \rangle = -i\hbar \frac{\partial}{\partial x} \delta(x - y), \quad \hat{p}_{xy}^{n} = \langle x | \hat{p}^{n} | y \rangle = (-i\hbar)^{n} \frac{\partial^{n}}{\partial x^{n}} \delta(x - y)$$
 (28)

Wartość oczekiwana operatora:

$$\langle A \rangle = \langle \psi | A | \psi \rangle = \langle \psi | \underbrace{\left(\int dx | x \rangle \langle x | \right)}_{\mathbb{I}} A \underbrace{\left(\int dy | y \rangle \langle y | \right)}_{\mathbb{I}} | \psi \rangle = \int \int dx dy \, \psi^*(x) A_{xy} \psi(y) \tag{29}$$

Wzór (29), kiedy A jest funkcją \hat{x} upraszcza się:

$$\langle A(\hat{x})\rangle = \int \int dx \, dy \, \psi^*(x) A(x) \underbrace{\langle x|y \rangle}_{\delta(x-y)} \psi(x) = \int dx \, \psi^*(x) A(x) \psi(x)$$
(30)

Wzór (29), analogicznie kiedy A jest funkcją \hat{p} upraszcza się:

$$\langle A(\hat{p}) \rangle = \int \int dx \, dy \, \psi^*(x) \left(\sum_{n=0}^{\infty} \frac{1}{n!} \frac{\partial^n A(p)}{\partial p^n} \Big|_{p=0} \hat{p}_{xy}^n \right) \psi(y) = \int dx \, \psi^*(x) A(p) \psi(x)$$
(31)

W ogólności dla dowolnej obserwabli:

$$\langle A \rangle = \int \mathrm{d}x \, \psi^*(x) A \psi(x) \tag{32}$$

8 Równanie Schrödingera

Równanie fundamentalne:

$$i\hbar \frac{\partial}{\partial t} |\psi(t)\rangle = \hat{H}(t) |\psi(t)\rangle \tag{33}$$

Równanie falowe:

$$i\hbar \frac{\partial}{\partial t} \psi(x,t) = \hat{H} \psi(x,t)$$
 (34)

Hamiltonian cząstki o masie m w potencjale V(x,t):

$$\hat{H} = \frac{p^2}{2m} + V(x,t) = -\frac{\hbar}{2m} \nabla^2 + V(x,t)$$
(35)

9 Ewolucja obserwabli

$$\frac{\mathrm{d}}{\mathrm{d}t}\langle A\rangle = \frac{i}{\hbar}\langle [H,A]\rangle + \langle \dot{A}\rangle \tag{36}$$

Twierdzenie Ehrenfesta dla cząstki o masie m (w polu $\vec{F} = -\nabla V(x)$) opisanej $\hat{H} = \frac{p^2}{2m} + V(x)$:

$$\frac{\mathrm{d}}{\mathrm{d}t}\langle\vec{r}\rangle = \frac{1}{m}\langle\vec{p}\rangle\tag{37}$$

$$\frac{\mathrm{d}}{\mathrm{d}t}\langle\vec{p}\rangle = -\langle\nabla V\rangle\tag{38}$$

10 Podstawowe zadania: studnia, tunelowanie, ...

Przy rozwiązywaniu przyjmujemy, że funkcja falowa $\psi(x)$ oraz jej gradient są:

• jednowartościowe;

- ciągłe;
- skończone.

W konsekwencji prowadzi to do nakładania warunków na funkcję $\psi(x)$, gdzie znajduje się nieciągłość potencjału V. Jeżeli nieciągłość V jest w x_0 to naturalnie nakładamy na zadanie warunki:

$$\lim_{x \to x_0^-} \psi(x) = \lim_{x \to x_0^+} \psi(x) \tag{39}$$

$$\lim_{x \to x_0^-} \frac{\mathrm{d}}{\mathrm{d}x} \psi(x) = \lim_{x \to x_0^+} \frac{\mathrm{d}}{\mathrm{d}x} \psi(x) \tag{40}$$

11 Kwantowy oscylator harmoniczny

Hamiltonian $(k=m\omega^2)$, operatory kreacji/anihilacji $a^\dagger=-\frac{i}{\sqrt{2m\hbar\omega}}(p+im\omega x)$, $a=\frac{i}{\sqrt{2m\hbar\omega}}(p-im\omega x)$, operator liczby obsadzeń $N=a^\dagger a$:

$$H = \frac{p^2}{2m} + \frac{kx^2}{2} = \left(a^{\dagger}a + \frac{1}{2}\right)\hbar\omega = \left(\hat{N} + \frac{1}{2}\right)\hbar\omega \tag{41}$$

Relacje komutacji:

$$[a,a^{\dagger}] = 1 \tag{42}$$

$$[N,a] = -a, [N,a^{\dagger}] = a^{\dagger}, [H,a] = -\hbar\omega a, [H,a^{\dagger}] = \hbar\omega a^{\dagger}$$

$$\tag{43}$$

Dowód, że widmo energetyczne $E_n > 0$ dla takiego układu \hat{H} . Zagadnienie własne (baza energetyczna jest zupełna $\sum_n |n\rangle\langle n| = 1$):

$$H|n\rangle = E_n|n\rangle \tag{44}$$

$$\langle n|p^2|n\rangle = \sum_{\ell} \langle n|p|\ell\rangle \langle \ell|p|n\rangle = \sum_{\ell} |\langle n|p|\ell\rangle|^2 \tag{45}$$

$$\langle n|x^2|n\rangle = \sum_{\ell} |\langle n|x|\ell\rangle|^2 \tag{46}$$

$$E_n = \langle n|H|n\rangle = \langle n|\left(\frac{p^2}{2m} + \frac{kx^2}{2m}\right)|n\rangle = \frac{1}{2m}\sum_{\ell}\sum_{\ell}|\langle n|p|\ell\rangle|^2 + \frac{k}{2}\sum_{\ell}|\langle n|x|\ell\rangle|^2 \ge 0$$
(47)

$$E_n = 0 \leftrightarrow \langle n|x|\ell\rangle = \langle n|p|\ell\rangle = 0 \tag{48}$$

$$\langle n|[x,p]|n\rangle = \langle n|(xp-px)|n\rangle = i\hbar = \underbrace{\sum_{\ell} (\langle n|x|\ell\rangle\langle\ell|p|n\rangle - \langle n|p|\ell\rangle\langle\ell|x|n\rangle)}_{\sum \neq 0 \to i\hbar} \to E_n > 0 \tag{49}$$

Operator liczby obsadzeń \hat{N} spełnia następujące zagadnienie własne:

$$\hat{N}|n\rangle = n|n\rangle$$
, gdzie $|n\rangle$ to stany własne hamiltonianu (41)

Działanie operatorów a, a^{\dagger} na $|n\rangle$:

$$a^{\dagger}|n\rangle = \sqrt{n+1}|n+1\rangle \tag{51}$$

$$a|n\rangle = \sqrt{n}|n-1\rangle \tag{52}$$

Stan podstawowy $|0\rangle$ (o najniższej energii) definicja:

$$a|0\rangle = 0 \tag{53}$$

Energia E_0 stanu podstawowego:

$$H|0\rangle = \left(a^{\dagger}a + \frac{1}{2}\right)\hbar\omega|0\rangle = \frac{1}{2}\hbar\omega = E_0|0\rangle$$
 (54)

Widmo energetyczne E_n :

$$I_n = \left(n + \frac{1}{2}\right)\hbar\omega \tag{55}$$

Funkcja falowa stanu podstawowego $\psi_0(x)$:

$$0 = \langle x | a \int dy | y \rangle \underbrace{\langle y | 0 \rangle}_{\Psi_0(y)} = \int dy \langle x | a | y \rangle \Psi_0(y) = \int dy \langle x | \frac{i}{\sqrt{2m\hbar\omega}} (p - im\omega x) | y \rangle \Psi_0(y) =$$
 (56)

$$= \int dy \frac{i}{\sqrt{2m\hbar\omega}} (\langle x|p|y\rangle - im\omega\langle x|x|y\rangle) \psi_0(y) =$$
(57)

$$= \int dy \frac{i}{\sqrt{2m\hbar\omega}} \left(-i\hbar \frac{\partial}{\partial x} \delta(x - y) - im\omega x \delta(x - y) \right) \psi_0(y) =$$
 (58)

$$= \int dy \frac{i}{\sqrt{2m\hbar\omega}} \left[-i\hbar\delta(x-y) \frac{\partial}{\partial x} \psi_0(y) - im\omega x \delta(x-y) \psi_0(y) \right] =$$
 (59)

$$= \frac{i}{\sqrt{2m\hbar\omega}} \left[-i\hbar \frac{\partial}{\partial x} \psi_0(x) - im\omega x \psi_0(x) \right] = 0 \tag{60}$$

$$\frac{\mathrm{d}}{\mathrm{d}x}\psi_0(x) = -\frac{m\omega}{\hbar}x\psi_0(x) \tag{61}$$

Ostatecznie:

$$\psi_0(x) = A \exp\left(-\frac{m\omega}{\hbar} \frac{x^2}{2}\right), \qquad \text{gdzie } A \text{ to stała normalizacyjna}$$
 (62)

Stany wzbudzone możemy generować rekurencyjnie:

$$\langle x|a^{\dagger}\underbrace{\mathbb{1}}_{\int \mathrm{d}y|y\rangle\langle y|}|0\rangle \to \dots$$
 (63)

Reprezentacja macierzowa (baza energetyczna $|n\rangle$) operatorów kreacji i anihilacji:

$$a = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 & \cdots \\ 0 & 0 & \sqrt{2} & 0 & \cdots \\ 0 & 0 & 0 & \sqrt{3} & \cdots \\ 0 & 0 & 0 & \cdots & \ddots \end{bmatrix} \qquad a^{\dagger} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & \cdots \\ 1 & 0 & 0 & 0 & \cdots \\ 0 & \sqrt{2} & 0 & 0 & \cdots \\ 0 & 0 & \sqrt{3} & 0 & \cdots \\ 0 & 0 & \cdots & \ddots & \cdots \end{bmatrix}$$
(64)

12 Moment pędu, spin

Orbitalny moment pędu: $\vec{L} = \vec{r} \times \vec{p}$ (65)

$$L_i = \varepsilon^{ijk} x_j p_k \tag{66}$$

Relacje komutacji: $[L_i, x_j] = i\hbar \varepsilon_{ijk} x_k$; $[L_i, p_j] = i\hbar \varepsilon_{ijk} p_k$; $[L_i, L_j] = i\hbar \varepsilon_{ijk} L_k$;

$$[L_i, \vec{L}^2] = 0 (67)$$

Macierze Pauliego:

$$\sigma_x = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix}$$
 $\sigma_y = \begin{pmatrix} 0 & -i \\ i & 0 \end{pmatrix}$ $\sigma_z = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{pmatrix}$

Spinowy moment pędu:
$$\vec{S} = \frac{1}{2}\hbar\vec{\sigma}, \quad S^i = \frac{1}{2}\hbar\sigma_i$$
 (68)

Całkowity moment pędu:
$$\vec{J} = \vec{L} + \vec{S}$$
, $[\vec{L}, \vec{S}] = 0$ (69)

$$\vec{J} \cdot \vec{J} = (\vec{L})^2 + (\vec{S})^2 + \underbrace{2\vec{L} \cdot \vec{S}}_{\text{oddziaływanie spin-orbita}}$$
(70)

A Iloczyn skalarny, delta Kronecera, iloczyn wektorowy, symbol Leviego-Civity

Stosujemy konwencję sumacyjną:

$$\sum_{i} a_i b_i \equiv a_i b_i \tag{71}$$

Własność delty Kronecera:

$$\delta_{ij} = \begin{cases} 1, & i = j \\ 0, & i \neq j \end{cases} \tag{72}$$

$$\sum_{n} f(n)\delta_{nm} = f(m) \tag{73}$$

$$\sum_{n} \delta_{nn} \equiv \delta_{nn} = 3 \tag{74}$$

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = \left(\sum_{i} a_{i} \hat{e}_{i}\right) \cdot \left(\sum_{j} b_{j} \hat{e}_{j}\right) = \sum_{ij} a_{i} b_{j} \underbrace{\hat{e}_{i} \cdot \hat{e}_{j}}_{\delta_{ij}} = \sum_{i} a_{i} b_{i}$$

$$(75)$$

Iloczyn skalarny:

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = \sum_{i} a_i b_i \equiv a_i b_i \tag{76}$$

Iloczyn wektorowy:

$$(\vec{a} \times \vec{b})_i = \sum_{ik} \varepsilon^{ijk} a_j b_k \equiv \varepsilon^{ijk} a_j b_k, \tag{77}$$

gdzie ε^{ijk} to symbol Levi-Civity:

$$\varepsilon^{ijk} = \begin{cases} +1 & \text{permutacja parzysta, t.j.: } i, j, k = 1, 2, 3; & 2, 3, 1; & 3, 1, 2 \\ 0 & \sim \\ -1 & \text{permutacja nieparzysta, t.j.: } i, j, k = 1, 3, 2; & 2, 1, 3; & 3, 2, 1 \end{cases}$$
(78)

Własności ε^{ijk} :

$$\varepsilon^{ijk}\varepsilon^{lmn} = \det \begin{bmatrix} \delta_{il} & \delta_{im} & \delta_{in} \\ \delta_{jl} & \delta_{jm} & \delta_{jn} \\ \delta_{kl} & \delta_{km} & \delta_{kn} \end{bmatrix}$$
(79)

$$\varepsilon^{ijk}\varepsilon^{imn} = \delta_{jm}\delta_{kn} - \delta_{jn}\delta_{km} \tag{80}$$

$$\varepsilon^{ijk}\varepsilon^{ijn} = 2\delta_{kn} \tag{81}$$

B Teoria dystrybucji, delta Diraca